

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ปัญหาของผู้สอบบัญชีในการสอบบัญชีธุรกิจขนาดย่อมที่จัดทำบัญชีโดยใช้บริการสำนักงานรับทำบัญชี ในจังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน นายสุเมธ หาญเทพินทร์

ปริญญา บัณฑิตมหาบัณฑิต

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

นายอรรถพงษ์ พิระเชื้อ ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญเรือง เจริญศรี กรรมการ

บทคัดย่อ

การค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัญหาในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีในการตรวจสอบบัญชีธุรกิจขนาดย่อม ที่จัดทำบัญชีโดยใช้บริการสำนักงานรับทำบัญชี โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่ส่งไปยังผู้สอบบัญชีทุกคนในจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 49 คน โดยมีผู้สอบบัญชีที่ตอบแบบสอบถาม และแสดงความเห็น กลับมาภายในระยะเวลาที่กำหนดจำนวน 28 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าความถี่ ร้อยละและค่าเฉลี่ยเลขคณิต นอกจากนี้ยังได้รวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และวารสารที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ผลการศึกษาพบว่า ผู้สอบบัญชีที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชี 5 - 10 ปี โดยส่วนใหญ่มีจำนวนผู้ช่วยในการปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชีน้อยกว่า 3 คน และรับงานตรวจสอบบัญชีจำนวน 100 - 150 รายต่อปี

ปัญหาในการปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชีธุรกิจขนาดย่อมในด้านต่าง ๆ สามารถสรุปได้ดังนี้

ปัญหาเกี่ยวกับความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี ในเรื่องเกี่ยวกับการที่ผู้สอบบัญชีมีความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ดีกับผู้บริหาร หรือเจ้าของกิจการที่รับตรวจสอบ หรือกับสำนักงานบัญชีที่จัดทำบัญชีให้กิจการที่รับตรวจสอบ มีค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ปัญหาในการติดต่อรับงานและการแจ้งรายชื่อกิจการที่รับตรวจสอบ ผู้สอบบัญชีที่ตอบแบบสอบถามมีค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาอยู่ในระดับมาก โดยปัญหาที่เกิดจากการที่ผู้บริหารหรือ

เจ้าของกิจการคิดว่าการจัดทำงบการเงิน เป็นความรับผิดชอบของสำนักงานบัญชี หรือผู้สอบบัญชี โดยไม่ใช่ความรับผิดชอบของตน มีค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาสูงที่สุด

ปัญหาเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการควบคุมภายใน ผู้สอบบัญชีที่ตอบแบบสอบถามมีค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาอยู่ในระดับมาก โดยปัญหาจากการที่ธุรกิจขนาดย่อมมักจะมีข้อจำกัดในการควบคุมภายใน อันเนื่องมาจากจำนวนพนักงานมีไม่เพียงพอทำให้การแบ่งแยกหน้าที่ไม่เหมาะสมมีค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาสูงที่สุด

ปัญหาเกี่ยวกับข้อผิดพลาดที่ตรวจพบจากการทดสอบรายการและยอดคงเหลือในแต่ละรายการในงบการเงิน จากผลการศึกษาพบว่า เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาสูงที่สุดคือ กิจการมีบัญชีเงินสดคงเหลือจำนวนมาก โดยไม่มีเหตุผลอันควร และกิจการมีบัญชีลูกหนี้หรือเจ้าหนี้กับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันจำนวนมาก โดยส่วนใหญ่จะไม่มีหลักฐานประกอบรายการดังกล่าวอย่างเพียงพอและเหมาะสม

ปัญหา และข้อจำกัดเกี่ยวกับการไม่สามารถปฏิบัติงานตรวจสอบ ตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน (ถูกจำกัดขอบเขตในการปฏิบัติงานตรวจสอบ) ผู้สอบบัญชีที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะมีปัญหาอยู่ในระดับมาก โดยปัญหาเกี่ยวกับการที่ไม่สามารถร่วมสังเกตการณ์ตรวจนับสินค้าคงเหลือมีค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาสูงที่สุด

ปัญหาเกี่ยวกับรายงานการสอบบัญชี ผู้สอบบัญชีที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาอยู่ในระดับมาก โดยปัญหาเกี่ยวกับการที่ต้องรายงานอย่างมีเงื่อนไขเนื่องจากถูกจำกัดขอบเขตในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาสูงที่สุด

ปัญหาอื่นๆ ผู้สอบบัญชีที่ตอบแบบสอบถามจะมีปัญหาเนื่องจากผู้บริหาร หรือเจ้าของกิจการขนาดย่อมไม่ให้ความสำคัญ และไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานสอบบัญชี ทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติงาน และปัญหาเกี่ยวกับการที่ธุรกิจขนาดย่อมส่วนมากจะบันทึกบัญชีไม่ถูกต้อง ครบถ้วน และไม่มีเอกสารประกอบรายการอย่างเพียงพอ รวมทั้งการปิดบัญชี และจัดเตรียมเอกสารให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบค่อนข้างล่าช้า

แนวทางในการแก้ไขปัญหา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการของธุรกิจขนาดย่อม ควรจะมีการส่งเสริมเพื่อให้ผู้บริหาร หรือเจ้าของกิจการธุรกิจขนาดย่อมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของงานด้านการบัญชีและการสอบบัญชี รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม และกำกับดูแลมาตรฐานการปฏิบัติงานสอบบัญชี ควรจัดให้มีการฝึกอบรมผู้สอบบัญชีที่จะปฏิบัติงานสอบบัญชีธุรกิจขนาดย่อม ทั้งนี้เพื่อให้ผู้สอบบัญชีมีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจขนาดย่อม โดยอาจจะกำหนดเป็นแนวทางการปฏิบัติงานที่เหมาะสม สำหรับการสอบบัญชีธุรกิจขนาดย่อมซึ่งอาจจะแตกต่างจากการสอบบัญชีธุรกิจทั่วไป

Independent Study Title Problems of Auditors in Audit of Small Enterprises
Which Use Service of Accounting Firms in Chiang Mai
Province.

Author Mr. Sumet Hantapin

Degree Master of Accounting

Independent Study Advisory Committee

Mr. Attapong Peerachier Chairperson

Asst. Prof. Boonruang Chareonsri Member

Abstract

The objective of this independent study was to study problems of auditors in audit of small enterprises which use service of accounting firms in Chiang Mai province. The data was accumulated by giving questionnaires to 49 independent auditors in Chaing Mai province and only 28 of them were answered back in date line. The data was analyzed by using descriptive statistics such as frequency, percentage, and average. Beside, this research also aggregated the information from relevant textbooks, documents and related journals. The results of the study can be interpreted as below :

The study found that most of the respondents were women with 31 - 40 years of age, holding master's degree. They had 5 - 10 years of audit experiences. Most of them had no more than 3 assistants and they audited 100 -150 jobs per year.

Problems of auditors in audit of small enterprises can be summarized as follow.

For auditor's independent problem, the study showed that auditor's personal relationship with executive/owner of audit or accounting firms was ranked at the moderate level.

The respondents ranked audit contact and notification of audit firms list at the high level. Problem from executive/owner who thought that financial statement was the responsibility of accounting firms or auditors not their responsibility was ranked at the highest level.

The respondents ranked risk assessments and internal control problem at the high level. The problem that was ranked at the highest level was internal control restriction of small enterprises due to inadequate staff. As a result, segregate of duties was not appropriate.

For problem that found from substantive test about misstatement in each items of financial statements, problem that was ranked at the highest level were an unreasonable remaining of cash account, and small enterprises that had amount due from or amount due to related parties which was lack of proper supporting evidences.

The respondents also ranked the restricted scope of the audit at the high level. The problem which was ranked at the highest level was problem about the restricted scope of stocks observation

The respondents ranked audit report problem at the high level. The problem which was ranked at the highest level was qualified audit report due to the scope of audit has been restricted.

For other problems, the respondents had problems because of the executive/owner of small enterprises did not see the importance of audit and they lacked of knowledge and understanding of audit so that the respondents did not get audit cooperation . Besides, most of small enterprises had incorrect and incomplete accounting record, inadequate supporting evidences including the delay of closing financial statement preparing document for auditors.

Furthermore, the researcher also provided suggestions for problem solution. For instance, small enterprises should promote executive/owner to have knowledge and understanding of the importance of accounting and audit. Besides, offices related to audit standard control should provide audit training for small enterprises audit in order to raise small enterprises audit knowledge among auditors. It can be appropriate guidelines for small enterprises audit which should be different from general audit.